

УДК 336.221.4
JEL: H21; H71
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-7-474-480>

ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ

©2025 КУЗЬ В. І.

УДК 336.221.4
JEL: H21; H71

Кузь В. І. Проблеми та напрями вдосконалення функціонування спрощеної системи оподаткування

Забезпечення сталого розвитку національної економіки вимагає від органів державного управління пошуку ефективних рішень у сфері оподаткування. Основними функціями податків є фіскальна та регулювальна, і досягнення стану їх ефективного виконання зумовило ідентифікацію двох підсистем в оподаткуванні, загальної та альтернативної до неї – спрощеної. Впровадження спрощеної системи оподаткування задля підвищення ділової активності та детінізації економічних процесів досягло позитивних результатів, проте подальше її функціонування сприяє використанню економічними суб'єктами даного податкового статусу для часткового ухилення від сплати податків, недобросовісної конкуренції, мінімізації загальногосподарських витрат тощо. У статті доведено виконання спрощеною системою оподаткування, перш за все, регулювальної функції, а не фіскальної. Ідентифіковано проблемні аспекти в механізмі спрощеного оподаткування: низька фіскальна ефективність; використання для мінімізації податкових платежів та ухилення від їх сплати; застосування як інструменту недобросовісної конкуренції; зниження якості облікового забезпечення управління діяльністю; поділ господарської діяльності на частини з метою отримання статусу платника єдиного податку; один із факторів низької тривалості життєвого циклу суб'єктів малого бізнесу; чинник обмеження в ділових комунікаціях; охоплення обмеженої кількості видів діяльності; обмеження у використанні окремих фінансово-економічних інструментів ведення бізнесу, що доступні для суб'єктів загальної системи оподаткування. Надано пропозиції з удосконалення функціонування спрощеної системи оподаткування: продовження практики обмеження видів діяльності, які володіють правом перебування на спрощеній системі оподаткування; поглиблений аналіз стану та перспектив розвитку суб'єкта підприємницької діяльності при наданні статусу платника єдиного податку; застосування практики обмеженого терміну перебування на спрощеній системі оподаткування задля отримання тимчасових конкурентних переваг для розвитку бізнесу; розширення діапазону ставок єдиного податку з метою посилення його фіскальної функції та/або регулювального впливу на розвиток територіальних громад; виведення юридичних осіб зі сфери дії спрощеного оподаткування тощо.

Ключові слова: єдиний податок, податкова система, регулююча функція податку, спрощена система оподаткування, фіскальна функція податку.
Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 14.

Кузь Василь Іванович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку, аналізу і аудиту, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (вул. Коцюбинського, 2, Чернівці, 58012, Україна)

E-mail: v.kuz@chnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6008-7203>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/2176578/kuz-vasyl/>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorid=57210157276>

UDC 336.221.4
JEL: H21; H71

Kuz V. I. The Problems and Directions for Improving the Functioning of the Simplified Taxation System

Ensuring the sustainable development of the national economy requires government authorities to seek effective solutions in the field of taxation. The main functions of taxes are fiscal and regulatory, and achieving their effective implementation has led to the identification of two subsystems in taxation: the general system and the alternative simplified system. The introduction of the simplified taxation system to boost business activity and reduce informal economic practices has produced positive results; however, its continued operation facilitates the use of this tax status by economic entities for partial tax evasion, unfair competition, minimizing general business expenses, and so forth. The article demonstrates that the simplified taxation system primarily fulfills a regulatory function rather than a fiscal one. Problematic aspects of the simplified taxation mechanism have been identified: low fiscal efficiency; use for minimizing tax payments and tax evasion; use as a tool for unfair competition; reduction in the quality of management accounting; splitting business activities into parts to obtain the status of a single tax payer; one of the factors contributing to the short life cycle of small business entities; a factor limiting business communications; coverage of a limited range of activities; restrictions on the use of certain financial and economic instruments available to entities under the general taxation system. Proposals have been made to improve the functioning of the simplified taxation system: continuation of the practice of limiting the types of activities eligible for the simplified taxation system; in-depth analysis of the condition and development prospects of an entrepreneurial entity when granting the status of a single tax payer; application of the practice of a limited period in the simplified taxation system to gain temporary competitive advantages for business development; expansion of the range of single tax rates to reinforce its fiscal function and/or regulatory influence on the development of local communities; withdrawal of legal entities from the scope of simplified taxation, etc.

Keywords: single tax, tax system, regulatory function of tax, simplified taxation system, fiscal function of tax.

Fig.: 1. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 14.

Kuz Vasyl I. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting, Analysis and Audit, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University (2 Kotsiubynskoho Str., Chernivtsi, 58012, Ukraine)

E-mail: v.kuz@chnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6008-7203>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/2176578/kuz-vasyl/>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorid=57210157276>

Потреба фінансового забезпечення для виконання бюджетних програм на національному та місцевому рівнях ставить перед суб'єктами реалізації державної податкової політики завдання щодо використання гнучких податкових інструментів, які за допомогою теоретичних, організаційних, управлінських і практичних методів трансформуються в цілісну систему оподаткування. Відкритість економічної системи та динамізм її розвитку вплинули на ідентифікацію, поряд із загальними підходами до оподаткування визначених податковим законодавством аспектів господарської діяльності, альтернативного механізму оподаткування. Впровадження спрощеної системи оподаткування задля підвищення ділової активності та детінізації економічних процесів досягло позитивних результатів, проте подальше її функціонування сприяє використанню економічними суб'єктами даного податкового статусу для часткового ухилення від сплати податків, недобросовісної конкуренції, мінімізації загальногосподарських витрат тощо.

Порушені проблеми, а також пропозиції щодо їх вирішення, знайшли відображення в наукових доробках дослідників, таких як Т. В. Волковець [1], І. В. Грановська [2], Т. П. Добрунік [3], О. В. Коба, Ю. А. Шинкар [5], І. Г. Козинець, О. В. Кравченко [6], О. В. Мелень, О. В. Коваленко [7], О. П. Павленко, О. А. Водолазська [9], Т. В. Пономарьова, К. С. Гриневич [11], Б. С. Шулюк, В. Наконечний [14] та інших. Проте багатоаспектність механізму спрощеного оподаткування, необхідність урахування реалій економічного розвитку та виконання єдиним податком низки важливих функцій потребують подальшого дослідження ідентифікованої проблематики.

Метою статті є ідентифікація проблем функціонування спрощеної системи оподаткування та визначення напрямів їх вирішення задля поліпшення виконання єдиним податком покладених на нього функцій.

Наведені цілі досягнуті шляхом застосування загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання, зокрема для ідентифікації складових елементів спрощеної системи оподаткування, їх характеристики використано методи індукції й аналізу, для оцінки виконання єдиним податком покладених на нього функцій застосовано методи синтезу, для окреслення проблем і напрямів удосконалення спрощеного оподаткування – методи дедукції, абстрагування та системний підхід.

Забезпечення ефективності державної фінансової системи за допомогою податкових інструментів передбачає функціонування оптимальної системи оподаткування, яка складається із сукупності податків і зборів, що виконують не тільки

фіскальну функцію, але й регулюючу, стимулюючу, розподільчу, системну, контрольну та соціальну. «Оподаткування є вагомим та найбільш дієвим механізмом державного регулювання та стимулювання діяльності суб'єктів підприємництва, оскільки воно формує джерела фінансування та забезпечує сприятливі умови для сталого розвитку вітчизняної економіки» [7].

Домінантними функціями податкових платежів є фіскальна та регулююча, суб'єкти реалізації державної фінансової та податкової політики активно використовують економічні, правові та управлінські важелі для їх виконання, виходячи з потреб, визначених станом і перспективами розвитку економічної системи. Вирішення актуальних економічних і фінансових завдань зумовило ідентифікацію фактично двох підсистем в оподаткуванні, загальної та альтернативної до неї – спрощеної.

Спрощена система оподаткування передбачає заміну сплати окремих податкових платежів на сплату єдиного податку з одночасним спрощенням обліку та звітності [10]. Першочерговим завданням її впровадження було забезпечення досягнення позитивного економічного та соціального ефектів, а саме – підвищення ділової активності суб'єктів малого бізнесу та фізичних осіб, зменшення частки тіньової економіки та подальше збільшення податкових платежів до бюджетів. Задля оцінки ефективності функціонування спрощеної системи оподаткування доцільно визначити рівень виконання єдиним податком покладених на нього фіскальної та регулюючої функції (табл. 1).

Незважаючи на прийнятну динаміку зростання надходжень до місцевих бюджетів від функціонування спрощеної системи оподаткування (середній темп приросту +16,1%), незадовільною залишається структура акумулювання фінансових ресурсів місцевих бюджетів за допомогою податкових платежів. Частка надходжень до них від сплати єдиного податку складає: 2020 р. – 13,6%; 2021 р. – 13,6%; 2022 р. – 12,0%; 2023 р. – 13,0%; 2024 р. – 16,0%. Такий стан речей засвідчує низьку фіскальну ефективність спрощеної системи оподаткування. Для наповнення місцевих бюджетів суб'єкти реалізації державної фінансової політики вдаються до розподілу надходжень від сплати податку на доходи фізичних осіб, що свідчить про не набуття єдиним податком ключового значення у фінансуванні діяльності територіальних громад.

У більшій мірі єдиним податком виконується регулююча функція, що дозволяє ідентифікувати суб'єктів підприємницької діяльності, забезпечити їх функціонування в межах правового поля та податкового законодавства. Станом на 1 січня 2025 р.

Таблиця 1

Інформація щодо надходжень до місцевих бюджетів у розрізі окремих податкових платежів, тис. грн

Види податкових платежів	Рік					Середній темп зростання, %
	2020	2021	2022	2023	2024	
Податок на доходи фізичних осіб	177826005,7	212230256,3	272245343,4	289398224,4	257530769,8	109,7
Єдиний податок	38030976,6	46282390,9	47226061,3	55805359,1	69129044,9	116,1
Податок на майно	37433380,0	43242743,5	36790782,5	289398224,4	50237859,3	107,6
Туристичний збір	130628,2	243971,4	186431,1	222617,6	273070,5	120,2
Збір за місця для паркування транспортних засобів	91193,2	127027,5	101776,8	151388,4	174100,8	117,5
Всього надходжень податкових платежів до місцевих бюджетів	280630907,4	341164680,9	392698244,5	429982532,4	433055960,9	111,5

Джерело: складено за [8].

господарську діяльність провадять 2,1 млн фізичних осіб-підприємців [13], а також існує потреба у спрощених механізмах оподаткування, зважаючи на домінування малих підприємств у складі підприємницьких структур (94,9% у загальній кількості діючих підприємств, з яких 81,5% – мікропідприємства) [4].

Спрощена система оподаткування першочергово створена з метою активізації ділової активності та забезпечення функціонування найпростіших видів підприємницької діяльності. Проте зменшення податкового навантаження та зниження вимог до обліково-звітної роботи перетворили досліджувану систему оподаткування на інструмент ухилення від повноцінного виконання економічними суб'єктами податкового обов'язку. Такий стан речей призвів до появи значної кількості недоліків альтернативного способу оподаткування господарської діяльності.

Перебування суб'єкта підприємницької діяльності на спрощеній системі оподаткування може створювати перешкоди для розвитку бізнесу, що проявляється у відсутності якісного інформаційного забезпечення системи управління через брак обліково-аналітичних даних для обґрунтування стратегічних управлінських рішень, оскільки платник єдиного податку зацікавлений у мінімізації загальногосподарських витрат, і, як результат, маємо відсутність системної облікової роботи щодо ідентифікації додаткових інформаційних об'єктів, які виходять за рамки звітування при спрощеній системі оподаткування. Крім цього, статус платни-

ка єдиного податку створює перешкоди в бізнесових комунікаціях з економічними суб'єктами, що перебувають на загальній системі оподаткування, суб'єктами державного сектора, нерезидентами тощо. Також існують обмеження у використанні окремих фінансово-економічних інструментів ведення бізнесу, що доступні для суб'єктів загальної системи оподаткування (рис. 1).

Для визначення шляхів реформування спрощеної системи оподаткування необхідно дослідити податковий механізм альтернативного оподаткування, його ефективність у виконанні фіскальних і регулюючих функцій. «Податковий механізм – це сукупність важелів, інструментів і методів регулювання відносин, які використовуються для реалізації податкової політики, найважливішою метою якої є побудова системи, здатної забезпечити виконання податками покладених на них функцій при узгодженні інтересів держави і платників податків» [1]. Методичні підходи до нарахування єдиного податку вказують на відсутність економічно обґрунтованого зв'язку між величиною податкового зобов'язання та масштабами, результатами чи ефективністю здійснення підприємницької діяльності. Оскільки для першої та другої груп платників єдиного податку розмір єдиного податку залежить від величин затверджених на національному рівні соціальних стандартів і гарантій (розмір мінімальної заробітної плати та прожиткового мінімуму для працездатних осіб). Для четвертої групи платників єдиного податку величина податкового зобов'язання визначається як відсотко-

Рис. 1. Переваги та недоліки спрощеної системи оподаткування

ве значення до бази оподаткування – нормативна грошова оцінка 1 га сільськогосподарських угідь з урахуванням коефіцієнта індексації [10].

Не менш суперечливою є ідентифікація статусу платника єдиного податку, адже обмежуючі для перебування на спрощеній системі оподаткування чинники (обсяги отриманих доходів та кількість найманих працівників) необґрунтовані стосовно стану ділової активності, інфляційних змін, ефективності управління суб'єктом підприємницької діяльності, цифровізації операційних процесів, рівня фінансової автономії тощо. Крім цього, визначений для кожної з груп платників єдиного податку перелік видів діяльності характеризується різними потребами у фінансових і трудових ресурсах, рівнем рентабельності, термінами окупності інвестованого капіталу тощо. Наведені факти дають підстави розглядати спрощену систему оподаткування як інструмент недобросовісної конкуренції у випадках, коли організаційно ідентичні види бізнесу перебувають в різних системах оподаткування. Дана проблема особливо актуальна для оподаткування діяльності платників єдиного податку третьої групи. Надання їм права на здійснення значного переліку видів діяльності

створює прецедент для поділу господарської діяльності на умовно самостійні частини з метою дотримання граничних обмежень перебування у сфері спрощеного оподаткування. Вирішення даної проблеми необхідно вбачати у зменшенні видів діяльності, оподаткування яких може здійснюватися за спрощеною процедурою.

Механізм оподаткування господарської діяльності, що актуальний для третьої групи платників єдиного податку, перш за все, повинен застосовуватися для видів діяльності, закріплених за двома попередніми групами, беручи до уваги процес масштабування бізнесу, тобто перевищення ними граничних обсягів отриманих доходів.

Реалізація таких заходів уже отримала практичний досвід, зважаючи на визначення виключної прерогативи перебування на загальній системі оподаткування економічних суб'єктів, які провадять господарську діяльність у сфері азартних ігор, обміну іноземної валюти, надання аудиторських послуг, виробництва та продажу підакцизних товарів, фінансового посередництва тощо.

На необхідність перезавантаження спрощеної системи оподаткування вказує часткова втрата нею

основної характеристики, пов'язаної з полегшенням процедур виконання податкового обов'язку, адже статус платника єдиного податку не звільняє від необхідності нарахування та сплати інших податків і зборів, зокрема військового збору, єдиного соціального внеску, в окремих випадках – податку на додану вартість та податку на доходи фізичних осіб (на нараховані найманим працівникам виплати), що значно збільшує обсяги обліково-аналітичної роботи, а отже, і загальногосподарські витрати.

Питання ідентифікації проблем функціонування спрощеної системи оподаткування та напрямів їх вирішення широко розглядаються науковцями та практиками. Якщо увагу зосередити тільки на чинному механізмі оподаткування діяльності єдиним податком, то можна виділити такі проблеми: недостатня обґрунтованість методики обчислення граничного обсягу доходів [2; 9]; відсутність залежності між обсягами, результатами діяльності та сумою нарахованого та сплаченого єдиного податку (для першої та другої групи платників єдиного податку) [6]; необґрунтованість і фіскальна недоцільність перебування юридичних осіб на спрощеній системі оподаткування [3]; недосконалість механізму сплати єдиного порядку, оскільки поряд із ним платники податку повинні сплачувати ще й інші податки та збори [5]; брак ефективних запобіжних заходів щодо використання юридичними особами фізичних осіб-підприємців для конвертації грошових коштів у готівкову форму, а також свідоме зменшення останніми доходів через переважне здійснення готівкових розрахунків [11]; авансовий механізм сплати єдиного податку [5]; нерівномірність податкового навантаження на економічні суб'єкти, що перебувають на спрощеній системі оподаткування [14] тощо.

Пропозиції з удосконалення функціонування спрощеної системи оподаткування:

- ✦ продовження практики обмеження видів діяльності, які володіють правом перебування на спрощеній системі оподаткування;
- ✦ поглиблений аналіз стану та перспектив розвитку суб'єкта підприємницької діяльності при наданні статусу платника єдиного податку;
- ✦ застосування практики обмеженого терміну перебування на спрощеній системі оподаткування задля отримання тимчасових конкурентних переваг для розвитку бізнесу;
- ✦ розширення діапазону ставок єдиного податку з метою посилення його фіскальної функції та/або регулюючого впливу на розвиток територіальних громад;
- ✦ виведення юридичних осіб зі сфери дії спрощеного оподаткування тощо.

Зважаючи на той факт, що податки повинні виконувати стимулюючу функцію та беручи до уваги необхідність підвищення рівня ділової активності для сталого розвитку національної економіки, доцільно розглянути процедуру обмеженого терміну перебування на спрощеній системі оподаткування для новостворених підприємницьких структур, що забезпечить отримання ними обмежених у часі конкурентних переваг задля створення передумов подальшого функціонування.

Більшість з наведених пропозицій враховуються Національною стратегією доходів до 2030 року [12], положеннями якої передбачена імплементація таких змін: поетапне підвищення ставки єдиного податку для платників третьої групи до значення ставки податку на прибуток; об'єднання другої та третьої груп платників єдиного податку для фізичних осіб-підприємців та запровадження диференційованої шкали ставок; зменшення переліку видів діяльності, провадження яких дозволяє відносити фізичних осіб-підприємців до першої групи платників єдиного податку; застосування порогу реєстрації платником податку на додану вартість до всіх груп спрощеної системи оподаткування; збільшення розміру ставки єдиного податку для виробників сільськогосподарської продукції; спрощення, але обов'язковості ведення обліку та документального підтвердження походження товарів, які реалізуються, тощо.

Реформування спрощеної системи оподаткування акцентоване на підвищенні критеріїв для отримання статусу платника єдиного податку шляхом запровадження запобіжників для зменшення зловживань, виключення юридичних осіб зі сфери спрощеного оподаткування, збільшення ставок єдиного податку до рівня загальної системи оподаткування, їх диференціації, посилення облікового забезпечення процесу виконання господарських операцій.

Отже, спрощена система оподаткування, перш за все, виконує регулівну функцію, а не фіскальну, що передбачає досягнення економічного та соціального ефектів, пов'язаних із забезпеченням функціонування суб'єктів підприємницької діяльності в рамках правового поля та податкового законодавства. Правові аспекти перебування на спрощеній системі оподаткування та методичні особливості визначення єдиного податку продукують низку недоліків, які створюють передумови для використання такого статусу в цілях ухилення від сплати податків чи мінімізації їх розміру. Реформування спрощеної системи оподаткування покликане забезпечити виведення суб'єктів великого бізнесу зі сфери її дії та посилення виконання єдиним податком фіскальної функції.

Подальші наукові розвідки будуть спрямовані на аналіз зарубіжного досвіду спрощеного оподаткування господарської діяльності. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Волковець Т. В. Сутність податкового механізму та його зв'язок з податковою політикою і податковою системою. *Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки»*. 2013. № 2. С. 325–330. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vcndtue_2013_2_49
2. Грановська І. В. Сучасний стан розвитку оподаткування малого бізнесу в Україні. *Держава та регіони*. 2021. № 3. С. 114–121. DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2021-3-18>
3. Добрунік Т. П. Спрощена система оподаткування: фискальна значимість та пріоритети розвитку. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 60. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-10>
4. Кількість діючих підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства (2024). Економічна статистика. Діяльність підприємств. *Державна служба статистики України*. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Коба О. В., Шинкар Ю. Л. Порівняльний аналіз загальної та спрощеної системи оподаткування: особливості застосування, проблеми та напрями їх вирішення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2019. Вип. 25. Ч. 1. С. 116–120. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/25_1_2019ua/27.pdf
6. Козинець І. Г., Кравченко О. В. Спрощена система оподаткування в Україні: переваги та недоліки. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 3. С. 242–245. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-3/58>
7. Мелень О. В., Коваленко О. В. Податкове стимулювання діяльності малого бізнесу як напрямок подолання труднощів економічного розвитку держави. *Інфраструктура ринку*. 2023. Вип. 75. С. 199–202. DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastruct75-36>
8. Надходження податків і зборів. *Державна податкова служба України*. URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist-/pokazniki-roboti/nadhodjennya-podatkov-i-zboriv--obov'яз/nadhodjennya-podatkov-i-zboriv/>
9. Павленко О. П., Водолазська О. А. Проблеми та перспективи функціонування спрощеної системи оподаткування в Україні. *Наука і техніка сьогодні*. 2022. № 10. С. 144–157. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-10\(10\)-144-157](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-10(10)-144-157)
10. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

11. Пономарьова Т. В., Гриневич К. С. Проблеми та шляхи удосконалення спрощеної системи оподаткування в Україні. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Економічна»*. 2020. Вип. 99. С. 50–56. DOI: <https://doi.org/10.26565/2311-2379-2020-99-05>
12. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Національної стратегії доходів до 2030 року» від 27 грудня 2023 р. № 1218-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1218-2023-p#Text>
13. Публічний звіт ДПС 2024. *Державна податкова служба України*. URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist-/plani-ta-zviti-roboti-/888084.html>
14. Шулюк Б., Наконечний В. Проблеми вдосконалення оподаткування фізичних осіб-підприємців. *Світ фінансів*. 2025. № 1. С. 8–20. DOI: <https://doi.org/10.35774/SF2025.01.008>

REFERENCES

- Dobrunik, T. P. "Sproshchena systema opodatkuvannia: fiskalna znachymist ta priorytety rozvytku" [Simplified Taxation System: Fiscal Significance and Development Priorities]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 60 (2024). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-10>
- Hranovska, I. V. "Suchasnyi stan rozvytku opodatkuvannia maloho biznesu v Ukraini" [The Current State of Development of Small Business Taxation in Ukraine]. *Derzhava ta rehiony*, no. 3 (2021): 114-121. DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2021-3-18>
- "Kilkist diiuchykh pidpriemstv za vydamy ekonomichnoi diialnosti z rozpodilom na velyki, seredni, mali ta mikropidpriemstva (2024). *Ekonomichna statystyka. Diialnist pidpriemstv*" [Number of Operating Enterprises by Type of Economic Activity with a Division into Large, Medium, Small and Micro Enterprises (2024). *Economic Statistics. Enterprise Activity*]. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy*. <https://www.ukrstat.gov.ua/>
- Koba, O. V., and Shynkar, Yu. L. "Porivnialnyi analiz zahalnoi ta sproshchenoi systemy opodatkuvannia: osoblyvosti zastosuvannia, problemy ta napriamy yikh vyrishennia" [Comparative Analysis of the General and Simplified System of Taxation: Features of Use, Problems and Directions of their Solution]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya «Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo»*. 2019. http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/25_1_2019ua/27.pdf
- Kozynets, I. H., and Kravchenko, O. V. "Sproshchena systema opodatkuvannia v Ukraini: perevahy ta nedoliky" [Simplified Taxation System in Ukraine: Advantages and Disadvantages]. *Yurydychnyi naukovi elektronnyi zhurnal*, no. 3 (2020): 242-245. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-3/58>
- [Legal Act of Ukraine] (2010). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
- [Legal Act of Ukraine] (2023). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1218-2023-p#Text>

Melen, O. V., and Kovalenko, O. V. "Podatkove stymulivannia diialnosti maloho biznesu yak napriamok podolannia trudnoshchiv ekonomichnoho rozvytku derzhavy" [Tax Incentives of Small Business Activities as a Direction for Overcoming the Difficulties of Economic Development of the State]. *Infrastruktura rynku*, no. 75 (2023): 199-202.

DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastruct75-36>

"Nadkhodzhennia podatkov i zboriv" [Tax and Fee Revenue]. *Derzhavna podatkova sluzhba Ukrainy*. <https://tax.gov.ua/diyalnist/pokazniki-roboti/nadhodjen-nya-podatkov-i-zboriv--obovyaz/nadhodjennya-podatkov-i-zboriv/>

"Publichnyi zvit DPS 2024" [Public Report of the State Tax Service 2024]. *Derzhavna podatkova sluzhba Ukrainy*. <https://tax.gov.ua/diyalnist/plani-ta-zviti-roboti-/888084.html>

Pavlenko, O. P., and Vodolazska, O. A. "Problemy ta perspektyvy funktsionuvannia sproshchenoi systemy opodatkuvannia v Ukraini" [Problems and Prospects to Operation of the Simplified Taxation System in Ukraine]. *Nauka i tekhnika syohodni*, no. 10 (2022): 144-157.

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-10\(10\)-144-157](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-10(10)-144-157)

Ponomarova, T. V., and Hrynevych, K. S. "Problemy ta shliakhy udoskonalennia sproshchenoi systemy opodatkuvannia v Ukraini" [Problems and Ways to Improve the Simplified Taxation System in Ukraine]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriiia «Ekonomichna»*, no. 99 (2020): 50-56.

DOI: <https://doi.org/10.26565/2311-2379-2020-99-05>

Shuliuk, B., and Nakonechnyi, V. "Problemy vdoskonalennia opodatkuvannia fizychnykh osib-pidpriyemtsiv" [Problems of Improving Taxation of Individual Entrepreneurs]. *Svit finansiv*, no. 1 (2025): 8-20.

DOI: <https://doi.org/10.35774/SF2025.01.008>

Volkovets, T. V. "Sutnist podatkovooho mekhanizmu ta yoho zviazok z podatkovoiu politykoiu i podatkovoiu systemoiu" [The Essence of the Tax Mechanism and Its Relation to Tax Policy and Tax System]. *Visnyk Chernihivskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Seriiia «Ekonomichni nauky»*. 2013. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vcndtue_2013_2_49

УДК 338.46:336.71

JEL: G32; L84; M21

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-7-480-488>

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО КОНСАЛТИНГУ В ПІДПРИЄМНИЦЬКОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ

©2025 САРАНА Л. А., РОМАНЧУК Д. О.

УДК 338.46:336.71

JEL: G32; L84; M21

Сарана Л. А., Романчук Д. О. Особливості розвитку фінансового консалтингу в підприємницькому секторі України

Стаття присвячена дослідженню особливостей розвитку фінансового консалтингу в підприємницькому секторі України в умовах зростання викликів воєнного часу та економічної нестабільності. Метою статті є визначення актуальних тенденцій у розвитку фінансового консалтингу як стратегічного інструменту управління підприємствами, визначення структурних змін даного сектора в економіці України. У статті обґрунтовано основи процесів трансформації фінансового консалтингу від традиційного бухгалтерського супроводу до складної аналітичної діяльності, що інтегрується у стратегічне планування підприємств. Особливу увагу приділено зміні ролі фінансової інформації, що служить джерелом сценарного прогнозування, оцінки ризиків та побудови фінансових моделей, а не лише засобом звітності. У статті запропоновано поетапну модель фінансового консалтингу: від ідентифікації запиту й аналітичного моделювання – до реалізації рішень та оцінки результатів у циклі стратегічного управління. Розкрито зв'язок між консалтингом і довгостроковими фінансовими цілями підприємств, підкреслено значення синергії між фінансовими, операційними та інвестиційними рішеннями. Виокремлено провідні напрями використання фінансового консалтингу – антикризове управління, оптимізація фінансів, підтримка інвестиційних проектів. Обґрунтовано, що на сьогодні фінансовий консалтинг виконує функцію інтелектуального модератора між цифровими фінансовими інструментами та управлінськими рішеннями. Проаналізовано поточний стан ринку фінансового консалтингу в Україні, визначено його фрагментовану структуру та виокремлено чинники зростання попиту на фінансовий консалтинг в умовах релокації бізнесу, пошуку джерел фінансування та необхідності оптимізації витрат сучасних підприємств. Актуальним напрямом подальших досліджень є розробка інструментів інтеграції фінансового консалтингу у стратегічне управління сучасних підприємств, а також оцінка ефективності консалтингових фінансових моделей у процесі відновлення економіки України в контексті викликів та загроз воєнного стану.

Ключові слова: фінансовий консалтинг, стратегічне управління, підприємницький сектор, консалтингові послуги, трансформація, виклики.

Рис.: 3. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 20.

Сарана Леся Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова (вул. Нечуя-Левицького, 16, Черкаси, 18028, Україна)

E-mail: S_lesya@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0987-0064>